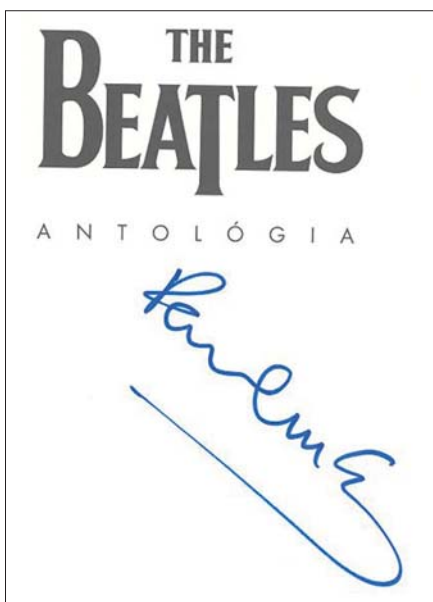

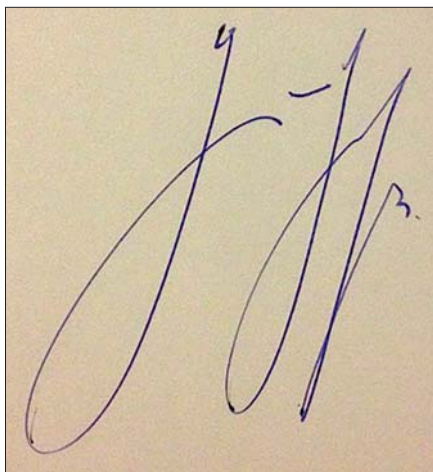

Igazi vagy hamis?

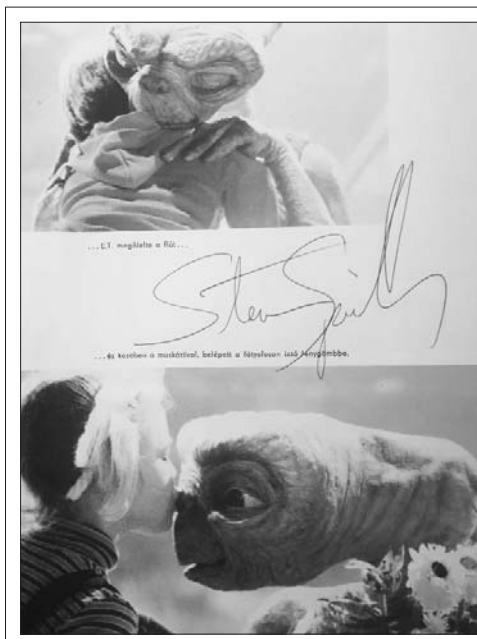
KOLOZS ANDRÁS

PAUL MCCARTNEY – BUDAPEST, 2003. 05. 15.

GÜNTER GRASS – BUDAPEST, 2004. 04. 22.

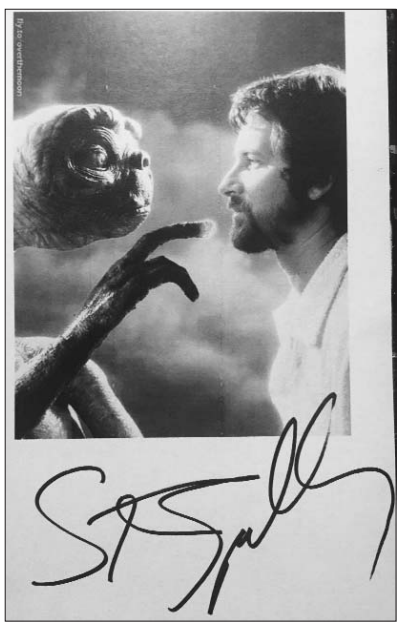
STEVEN SPIELBERG – BUDAPEST, 2005. 08. 25.

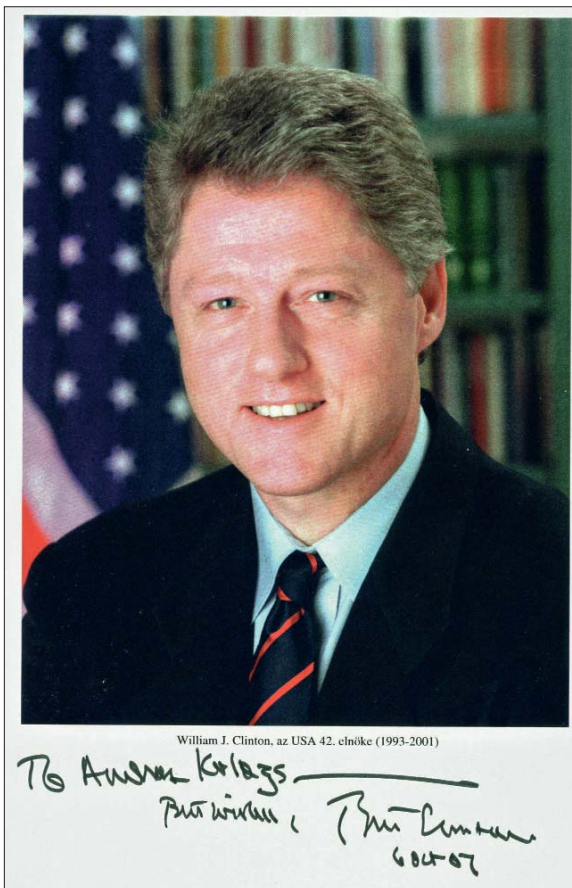
Van egy olyan hobbi szerte a világon, amelynél mindig az alábbi a központi kérdés: eredeti vagy hamis? Híres és hírhedt emberek aláírásainak gyűjtéséről, amelylyel a maguk korában, hisszük-e vagy sem, már az ókori görögök is foglalkoztak. Neves személyiségek kéziratait egyetemes értéknek, a közösség számára megőrzendő kincsnek tekintették. Értékről azonban csak akkor beszélhetünk, ha a kéziratról vagy aláírásról valamilyen módon bizonyítható, hogy az adott szöveg, aláírás, szignó egy neves személy kezétől származik. Mondhatnánk erre, hogy mi sem egyszerűbb az „igazolásnál”, hiszen látjuk, amikor a híresség autogramot oszt, készülnek fényképek, videofelvételek, vagy ha az adott tétel megszerzése személyesen (akár egy könyvedikáláson) történik, akkor a hitelesség kérdése fel sem merülhet.

Csakhogyan autogramot nem csak személyesen lehet kérni, sőt, nap-

jainkban a koronavírus-járvány valószínűleg örökre megváltoztatja az autogramosztási szokásokkal kapcsolatos jellemzőket, ami miatt egy tétel vizsgálatakor még körültekintőbbnek kell lennünk. Nem csupán a távolságtartásról van szó, hanem arról, hogy a sok esemény hiánya, valamint a megemelt biztonsági szintek megnehezítik a sztárok közelébe férkőzést. Másrészt talán bennük egy nagyobb bizalmatlansági faktor is munkál: vajon, ha ezt a sok „idegen” tollat mind megfogom és írok velük, elkapom-e a vírust? Ráadásul a vakcinával ez a félelem nem foszlik köddé: bármikor kitörhet egy újabb járvány. Ezek ellenére még napjainkban is lehet személyesen autogramot kérni, de már a régebbi módszernél korlátozottabb lehetőségekkel.

A pandémia rávilágít egy másik témakörre: a hamisításra. De miért hamisít bárki autogramot? Az autogramoknak – ha nem is mindig, de általában – értéke van, akár egy műtárgynak: vannak gyakori, viszonylag könnyen megszerezhető, hozzáférhető tételek, és vannak ritkaságok, amelyekért teljesen természetes, hogy dollár tízezreket áldoz egy-egy lelkes gyűjtő, ha meg akarja szerezni. Utóbbira vehetjük példaként a The Beatles tagjainak vagy önmagában *John Lennonnak* az aláírásait, ezek rendre magas összegekért cserélnek gazdát. (Az RR Auction autogramokra szakosodott amerikai aukciósháznál jelenleg is számos Beatles-tételre lehet licitálni. Például Lennon kertészének egy számlája, amelynek átvételét a zenész aláírásával elismerte, 1200 dolláron áll, végső értékét 2500 amerikai dollárra taksálják.) Árverésen gyakorlatilag bármit meg lehet szerezni, a Sotheby's most *Oscar Wilde*, *Charles Darwin*, *Walt Whitman* és *Karl Marx* kézzel írott leveleit kínálja eladásra,

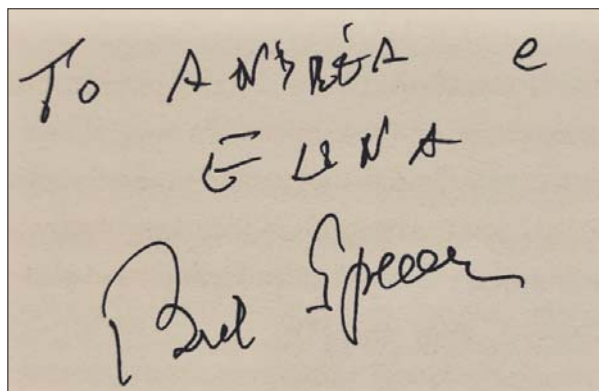

BILL CLINTON – BUDAPEST, 2007. 10. 06.

PELÉ
– BUDAPEST,
2014. 03. 26.

BUD SPENCER
– RÓMA,
2008. 03. 18.

mindegyiket a legbusásabb anyagiak reményében. A világ talán legismertebb autogram-hamisítási sztorijából sikeres, több Oscar-díjra jelölt film is készült 2018-ban. A *Megbocsátasz valaha?* című film *Lee Israel* történetét dolgozza fel, és bemutatja, hogy az akkortájt nélkülvő amerikai életrajzíró a '90-es években rájött, hogy van tehetsége híres írók, költők stílusában leveleket írni. Lebukásáig darabonként 300-500 dollárt keresett egy-egy hamisítvánnyal, amelyeket antikváriumoknak adott el.

Meglehető módon a legtöbb hamisítványt azonban maguk a hírességeket körülvevő stáb állítja elő. Ki kell elégtetni a növekvő autogramkérési igényeket, hiszen a rajongóival kedves sztár imidzsét ez teszi eladhatóbbá. Képtelenség lenne elvárni, hogy egy-egy filmstár naponta több ezer fényképet is becsülettel aláírjon. (Ha nem hisszük, próbáljuk ki: írja le a nevét százszor egymás után, és figyelje meg, hányadik aláírása után kezd el végtelenül unni az egészet. Képzeld el ugyanezt évi háromszázhatvanöt alkalommal.)

Akármennyire utópisztikus elgondolás, a hírességek gyakran „aláíró-

titkárokat” alkalmaznak, esetleg a technikát hívják segítségül. (*John F. Kennedy*nek egész focicsapatnyi aláírótitkára volt, *Ronald Reagan* helyett pedig színész korában anyukája, elnökként pedig titkárnöje, *Helene von Damm* asszony válaszolt az autogramkérő levelekre.) Az autopen gépek technológiája ma már olyan fejlett, hogy komplett, egész oldalas kézírásos szövegek hibátlan reprodukálására képesek. Ha valaki nem akar beruházni egy autopenre, választhat könnyebb megoldást: a fényképre nyomtatott aláírást. Hátulütője, hogy az eredetiségnek még a látszatát sem képes sugallni.

Ami engem illet, az 1990-es évek közepétől gyűjtöttem hírességek eredeti aláírásait. Huszonkét éven át hódoltam hobbimnak, és végül 2016-ban az *Autogramok könyve* című kötetem hasábjain foglaltam össze mindazt, amit erről a nagyszerű kedvtelésről tanultam. Több ezer hírességgel találkoztam bel- és külföldön, gyűjtöttem autogramot személyesen és postai levélben kérve, de egy-egy tételt aukción vásároltam meg. Mintegy négyezer híresség eredeti autogramját si-

került megszereznem, vártam fellépés előtt *Tom Jones*ra vagy *Santanára*, rohantam koncert után a szállodához *Leonard Cohen*ért, szinte versenyt futva (autózva) vele, elmentem Rómába, mert *Bud Spencertől* időpontot kaptam egy személyes találkozóra, s kivártam, amíg „gyermekkorom elnöke”, az abszolút elérhetetlen *Bill Clinton* végül 2007-ben csak eljött Magyarországra. Napokat vártam *Nelson Piquet*re, illetve hajnali fél kettőig *Paul McCartney*ra, és a tévéhíradó elől rohantam el az akkor világszerte ünnepezt, Nobel-békedíjas *Aung Szan Szú Kji* aláírásáért.

Az idők folyamán akadtak nem személyesen kért autogramok, ezért hamisítványok is átfutottak az ujjaim között. A hamisítványok egy része azonnal elárulja magát az értő szemnek valamilyen nyilvánvaló eltéréssel, de vannak professzionális másolatok. A világiárvány az autogrampiacon felértékelte az eredeti aláírásokat, az ár-emelkedés minden bizonnyal tartós marad. Akit a kézírás varázsa hajt, legyen csak kitarató. Vásárlás és cserebere esetén pedig rendkívül körültekintő.